

Nr 123.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående försäljning av vissa kronan tillhöriga ägotlotter i Mölletorps socken av Skaraborgs län; given Stockholms slott den 20 februari 1931.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Carl Ekman.

Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 20 februari 1931.

Närvarande:

Statsministern EKMAN, ministern för utrikes ärendena friherre RAMEL, statsråden GÄRDE, HAMRIN, STADENER, GYLLENSWÄRD, LARSSON, HOLMBÄCK, HANSÉN, RUNDQVIST.

Chefen för försvarsdepartementet, statsministern Ekman anför:

Sedan särskilda utredningsmän tillkallats för att verkställa utredning och avgiva förslag till disposition genom försäljning eller annorledes av sådana lantförsvaret tillhöriga jordbruksfastigheter, lägerplatser, delar av lägerplatser eller andra fastigheter, vilka icke vidare kunna anses erforderliga för försvarets behov, hava dessa utredningsmän, vilka antagit benämningen lantförsvarets markkommitté, uti skrivelse den 7 mars 1930 framlagt förslag rörande dispositionen av vissa lantförsvarets fastigheter vid Karlsborg.

Bihang till riksdagens protokoll 1931. 1 saml. 105 häft. (Nr 123.)

De av kommitterade i nämnda skrivelse berörda områdena äro å en till skrivelsen hörande översiktskarta betecknade: Vanäs befästningsområde med litt. A, den s. k. södra skogen (omfattande övningsfält, skjutbana m. m. för Karlsborgs garnison) med litt. B, det av flygvapnet såsom flygfält disponerade området med litt. C, det s. k. Rödesundsområdet med litt. D, den s. k. norra skogen med litt. E, fem skogslotter invid Mölltorp med litt. F och I, II, III, IV, V, en vid Grytåsen belägen äng med litt. G, Mossebo säteri med litt. H, Vaberget med litt. I samt det av garnisonen såsom skjutfält m. m. använda området med litt. K. Markkommitterade hava framställt förslag om försäljning av följande av ifrågavarande områden, nämligen

- 1) den utarrenderade delen av Mossebo säteri (litt. H),
- 2) Vaberget (litt. I), dock med undantag för den på Vabergets hjässa belägna delen av lägenheten Gustavsberg nr 1 samt de markområden, som därutöver ingå i inhägnaderna kring de därstädes belägna norra och södra forten, ävensom området för den därifrån och till Bottensjön ledande vägen jämte erforderligt utrymme vid därvarande brygga,
- 3) av skogslotterna (litt. F) de med I, III, IV och V betecknade, samt
- 4) den vid Grytåsen belägna ängsmarken (litt. G).

Beträffande sättet för verkställande av de föreslagna försäljningarna av Mossebo egendom, av vissa delar av Vaberget samt av skogslotterna vid Mölltorp hava kommitterade föreslagit, att dessa försäljningar skulle ske i den ordning, varom bestämmelser meddelats i förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. samt kungörelsen av samma dag (nr 179) med tillämpningsföreskrifter till förordningen. Försäljningen av Mossebo säteri hava kommitterade ansett böra ske vid utgången av nu löpande arrendeperiod eller den 14 mars 1937; de delar av Vaberget, som kommitterade ifrågasatt till avyttring, skulle, enligt vad kommitterade uttalat, försäljas först i den mån dessa ej längre erfordrades för försvarsverkets behov. Vidkommande ängen i Grytåsen hava kommitterade föreslagit, att denna skulle försäljas till den nuvarande arrendatorn därav, änkan Elin Axelsson, Älebacken, Mölltorp, möt av henne för ägolotten erbjuden köpeskilling av 400 kronor samt på villkor, att avstycknings- och lagfartskostnaderna gäldades av köparen ensam.

Över markkommitterades förslag hava yttranden avgivits av vederbörande myndigheter. Beträffande vad därvid förekommit torde jag kunna inskränka mig till att återgiva följande.

I fråga om *Mossebo säteri* har *platsbefälhavaren på Karlsborg*, med förmålan att egendomen för närvarande gäve ett årligt arrende av 2,000 kronor, förklarat, att han ej ville motsätta sig en försäljning av egendomen, under förutsättning att för densamma kunde erhållas en köpeskilling av 50,000 kronor, till vilket belopp egendomen blivit saluvärderad, men att han ställde sig tveksam till en sådan möjlighet under nuvarande tryckta tidsförhållanden för jordbruket. Ett tillägg till egendomen vid dess utbjudande till salu av en av skogslotterna vid Mölltorp skulle visserligen avsevärt upphjälpa försäljningsmöjligheterna, men, även om en sådan utväg toges i anspråk,

syntes dock ett uppskov med försäljningen vara att tillråda. *Arméförvaltningens domäntjänsteman* har anført, att vid uppskattning av egendomen i december 1929 värdet å densamma satts till 50,000 kronor, men att, sedan ny ladugårdsbyggnad numera uppförts å egendomen, värdet stigit med 20,000 kronor. Ehuru nämnda värdering gjorts under intrycket av den rådande lågkonjunkturen och det därvid erhållna värdet å egendomen därför måste betraktas såsom ett knappt minimivärde, vore det enligt domäntjänstemannens åsikt med all sannolikhet omöjligt att ens till det pris, som motsvarade detta värde, finna någon köpare inom den närmaste framtiden. Domäntjänstemannen ansåge därför tidpunkten för en försäljning för närvarande icke lämplig. *Arméförvaltningens fortifikationsdepartement* har funnit det av utredningen framgå, att ur försvarssynpunkt något behov av Mossebo egendoms bibehållande i kronans ägo ej föreläge, men att tidpunkten för en försäljning av egendomen nu ej vore lämplig, då konjunkturen på jordbruksområdet för närvarande vore dåliga. Med en eventuell försäljning av egendomen borde därför anstå, tills nämnda konjunkturen blivit gynnsammare. Markkommitterades förslag, att egendomen borde försäljas vid nu löpande arrendetids utgång, den 14 mars 1937, ansåge sig fortifikationsdepartementet kunna varken till- eller avstyrka, då det vore omöjligt att nu avgöra, hurudana jordbrukskonjunkturen då kunde komma att gestalta sig, och vid sådant förhållande något lämpligt minimipris för försäljning av egendomen vid denna tid nu ej heller kunde angivas. På grund härav och då någon anledning för kronan att forcera fram en försäljning av egendomen vare sig nu eller vid arrendetidens utgång och därvid riskera att få försälja egendomen till underpris, givetvis ej förefunnes, hemställde fortifikationsdepartementet, att markkommitterades förslag om försäljning av Mossebo ej måtte föranleda annan Kungl. Maj:ts åtgärd, än att uppdrag måtte lämnas åt departementet att, då tidsförhållandena därtill kunde finnas lämpliga, till Kungl. Maj:t inkomma med fullständigt förslag till försäljningsfrågans ordnande.

I avseende å markkommitterades försäljningsförslag beträffande *Vaberget* hava de militära myndigheterna ställt sig helt avvisande. Sålunda har *platsbefälhavaren* anført, att så länge *Vaberget* — inom vilket vore belägna en del torp och mindre fastigheter ävensom batterier, observationsplatser och baracker — utgjorde ett fridlyst befästningsområde, som i sig inneslöte vissa försvarsanstalter, om vilkas slutgiltiga användning beslut ännu icke fattats, skäl syntes föreligga, att kronan tillsvidare förbleve ägare till hela området. Ej heller syntes av ekonomiska grunder någon försäljning inom den närmaste framtiden böra äga rum, då området, som vore bevuxet med skog, vilken vore föremål för avverkning enligt fastställd hushållningsplan, icke föranledde statsverket någon förlust, utan i stället gäve en vinst på cirka 2,000 kronor årligen. *Domäntjänstemannen* har anført, att något behov av upplåtelse av mark för bebyggelse på denna plats ej föreläge och att *Vaberget* ej heller kunde anses lämpligt för eller vore eftertraktat som egna-hemsområde, då det därtill hade ett alltför ogynnsamt och avskilt läge med dåliga förbindelser till närmaste samhällen, *Rödesund* och *Mölltorp*. *Fortifikationsdepartementet* har framhållit, att stora delar av de av markkommittéradet till försäljning föreslagna områdena av *Vaberget* inköpts av gåvomedel, som Svenska kvinnoföreningen ställt till förfogande för stärkande av *Karlsborgs* försvar. Därest sålunda inköpta markområden nu skulle komma att försäljas, kunde enligt fortifikationsdepartementets åsikt härigenom inflytande försäljningsmedel icke av kronan disponeras utan nämnda förenings hörande. Med anledning härav och då *Vaberget* med tillhörande områden fortfarande gagnade militära ändamål samt dess bibehållande under lantförsvaret icke

försakade kronan utgifter, utan i stället lämnade en viss årlig inkomst, hade fortifikationsdepartementet ej funnit någon anledning föreligga, varför kronan under nuvarande förhållanden skulle avyttra någon del av Vabergs-området, vartill borde hänföras jämväl den utanför Vaberget i Bottensjön belägna Storön.

Vad angår de till försäljning ifrågasatta fyra *skogslotterna* i Mölltorp har *platsbefälhavaren* ej motsatt sig en försäljning av dessa under förutsättning, att skäligt pris vid försäljningen kunde erhållas. *Platsbefälhavaren* ansåge det dock lämpligt, att endera av lotterna tilldelades Mossebo egendom vid en eventuell försäljning av denna, då därigenom en avsöndring från Vabergets skogsområde kunde undvikas. *Domäntjänstemannen* har i fråga om skogslotterna yttrat, att, då dessa ej hade något direkt värde för försvaret, de ur denna synpunkt skulle utan vidare kunna försälas. Den av *platsbefälhavaren* framkastade tanken, att någon av lotterna borde läggas till Mossebo, ansåge *domäntjänstemannen* beaktansvärd. Då emellertid *domäntjänstemannen* för närvarande avstyrkte försäljning av Mossebo, ansåge han, att med avyttring av Mölltorpslotterna borde anstå för att upptagas i samband med nämnda egendoms exploatering. *Fortifikationsdepartementet* har ansett något hinder ej föreligga för försäljning av lotterna I, III, IV och V, då skäliga priser för dem kunde erhållas. På grund av det för närvarande tryckta konjunkturläget syntes sådana priser nu icke kunna uppnås. I avvaktan på bättre tider borde därför enligt fortifikationsdepartementets åsikt med försäljningen tillsvidare anstå. Förslaget att sammanställa denna försäljningsfråga med frågan om försäljning av egendomen Mossebo, hade departementet ansett sig böra förorda, då med sannolikhet bättre pris för nämnda egendom torde kunna påräknas, om gemensamt med denna en eller två av skogslotterna kunde försälas. *Fortifikationsdepartementet* gjorde således beträffande nämnda skogslotter samma hemställan som i fråga om Mossebo, nämligen att markkommitterades förslag om försäljning av dessa lotter ej måtte föranleda annan Kungl. Maj:ts åtgärd, än att uppdrag måtte lämnas fortifikationsdepartementet att, då tidsförhållandena därtill kunde finnas lämpliga, till Kungl. Maj:t inkomma med förslag till försäljningsfrågans ordnande.

Beträffande *ängen i Grytåsen* har *platsbefälhavaren* förklarat, att han avslöte sig till markkommitterades förslag om försäljning av densamma. Även *domäntjänstemannen* har, med förmålan att enligt hans åsikt intet skäl finnes för kronan att behålla nämnda ängsmark och att det föreslagna priset därför, 400 kronor, finge anses godtagbart, förordat försäljning för nämnda pris. *Fortifikationsdepartementet* har anmält, att ej heller departementet hade något att erinra mot försäljning av ifrågavarande fastighet till den nuvarande arrendatorn, änkan Elin Axelsson, mot en köpeskilling av 400 kronor och i övrigt på villkor, som markkommitterade föreslagit.

Departements-
chefen.

Vid överbägande av markkommitterades förevarande försäljningsförslag har jag kommit till samma uppfattning som arméförvaltningens fortifikationsdepartement utom såtillvida, att jag anser, att riksdagens medgivande till försäljning jämväl av de med IV och V betecknade skogslotterna nu bör inhämtas.

Den med litt. G betecknade ängsmarken, som i areal innehåller omkring 2.80 hektar och för närvarande är utarrenderad mot en årlig avgift av 30 kronor, torde således, på sätt föreslagits, böra försälas till ägolottens nuvarande arrendator, änkan Elin Axelsson, för av henne erbjuden köpeskilling,

400 kronor, samt på villkor i övrigt, att alla kostnader för avstyckning och lagfart å fånet betalas av köparen.

Vidkommande skogslotterna litt. IV och V vill jag framhålla följande. Skiftet IV innehåller 7.43 hektar. Platsbefälhavaren har beräknat skogsbeståndet å detta skifte till 400 kbm. cirka 45-årig skog samt uppskattat skiftets värde till lägst 3,000 kronor. Skiftet V åter innehåller 6.41 hektar. Skogsbeståndet här har av platsbefälhavaren beräknats till 500 kbm. 40-årig skog samt 60 kbm. 60-årig skog. Därjämte finnes 25-årig ungskog å omkring 2 hektar. Värdet av detta skifte har platsbefälhavaren ansett ej kunna uppskattas lägre än till 4,000 kronor. Platsbefälhavarens värderingar hava biträts av arméförvaltningens domäntjänsteman. Vissa delar av skiftena äro för närvarande upplåtna till enskilda, vilka äro ägare till å respektive brukningsdelar uppförda byggnader. Ansökningar om förvärv av skiftena hava gjorts av vissa utav nyttjanderättshavarna ävensom av ett par andra personer. Anbud har härvid avgivits å inköp av skiftet IV för 3,100 kronor och av skiftet V för 4,100 kronor.

Såsom av utredningen inhämtas, möter ur försvarssynpunkt intet hinder mot försäljning av ifrågavarande skogsskiften. Att, såsom de militära myndigheterna förordat, låta anstå med försäljningen av dessa båda på jämförelsevis långt avstånd från Mossebo säteri belägna skogslotter, tills fråga uppstår om säteriets försäljning, synes ej nödvändigt. För vinnande av det av myndigheterna med uppskovet angivna syfte, erhållande av högre försäljningspris för Mossebo säteri, torde det vara tillfyllest att i kronans ägo bibehålla de övriga skogslotterna. Godtagbart pris torde nu kunna påräknas för skiftena IV och V. Jag vill därför förorda, att åt arméförvaltningens fortifikationsdepartement måtte få uppdragas att, sedan riksdagens beslut föreligger, gå i författning om skiftenas försäljning på för kronan förmånligaste sätt och för en köpeskilling ej understigande för skiftet IV 3,100 kronor och för skiftet V 4,100 kronor samt under villkor tillika, att det skall ankomma på blivande köpare att ensam vidkännas kostnaderna för avstyckning och lagfart å fånet. Förbehåll torde böra göras om nyttjanderättsavtalens respekterande.

De inflytande köpeskillingsmedlen torde, efter avdrag av försäljningskostnaderna, böra tillgodoföras lantförsvarets fond för byggnader och andra försvarsändamål.

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att

dels omförmälda å den i ärendet åberopade översiktskartan med litt. G betecknade ängsmarken må försäljas till den nuvarande arrendatorn, änkan Elin Axelsson, Ålebacken, Mölltorp, eller hennes rättsinnehavare för en köpeskilling av 400 kronor samt på villkor, att köparen vidkännas alla kostnader för avstyckning av området och för lagfart därå;

dels de å samma karta med IV och V betecknade skogslotterna må på för kronan förmånligaste sätt försäljas, skiftet IV för lägst 3,100 kronor och skiftet V för lägst 4,100 kronor, med skyldighet för blivande köpare att vid-

kännas av köpet föranledda avstycknings- och lagfartskostnader ävensom att respektera av kronan upplåtna nyttjanderätter till delar av skiftena; dels ock inflytande köpeskillingar må, efter avdrag av försäljningskostnaderna, tillgodoföras lantförsvarets fond för byggnader och andra försvarsändamål.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

A. Broberg.